

Zoeken

Zoek in 6527 artikelen

De wolharige neushoorns van Hofstade

Voorkomen en biologie

De **wolharige neushoorn** (*Coelodonta antiquitatis*) bewoonde de open steppen van noordelijk Eurazië en kwam, in tegenstelling tot de wolharige mammoet, niet in Noord-Amerika voor. Morfologisch gezien lijkt de wolharige neushoorn op de witte neushoorn (*Ceratotherium simum*): de kop wordt laag gedragen, de poten zijn zwaargebouwd. Dit blijkt niet alleen uit de talrijke skeletresten maar ook uit de bevroren karkassen uit de permafrost van Siberië, de bewaarde kadavers uit de zoutafzettingen van Starunia (Oekraïne) en de afbeeldingen, gemaakt door de paleolithische mens. De wolharige neushoorn droeg een dikke vacht, nodig om hem te beschermen tegen het koude klimaat van de laatste ijstijd. Hij at vooral grassen, zoals blijkt uit de maaginhoud van bevroren kadavers uit de permafrost. Ook zijn hoogkronige kiezen wijzen erop dat hij een grazer was. Vooraan op de kop droeg hij twee hoorns: een eerste, afgeplatte hoorn en een kortere en ronde tweede. De hoorns werden gebruikt als verdedigingsmiddel en ook om sneeuw te ruimen, zodat de dieren de onderliggende planten konden vinden.

Mortaliteitscurve van de wolharige neushoorns van Hofstade.

De wolharige neushoorns van Hofstade

De vindplaats Hofstade leverde een van de rijkste Europese verzamelingen van wolharige neushoorns op met een veertigtal schedels en een dertigtal onderkaken. De fossiele beenderen, die heel goed bewaard zijn, werden in het begin van de 20ste eeuw verzameld tijdens graafwerkzaamheden aan de spoorweg. Het grootste deel van de fossielen bevond zich in zanden, afgezet door een rivier tijdens de laatste ijstijd onder een extreem continentaal klimaat. Deze rivier maakte deel uit van de zogenaamde "Vlaamse Vallei". Dit is een complex van dalen die tijdens de ijstijden afwisselend uitgeschuurd en opgevuld werden door de werking van rivieren en estuaria. Deze paleovallei werd in de loop van de laatste ijstijd opgevuld met rivier- en windafzettingen.

Op basis van dit rijke materiaal kon een mortaliteitscurve opgesteld worden, die de leeftijd van de individuen bij het sterven weergeeft. Opvallend is de sterke vertegenwoordiging van jonge dieren en de lage frequenties van oude dieren bij de overleden neushoorns van Hofstade, wat erop kan wijzen dat de dieren stierven ten gevolge van één of elkaar opvolgende catastrofes. Wellicht werd een strenge winter gecombineerd met een uitzonderlijke droogte de neushoorns fataal. Wolharige neushoorns waren meer exclusieve graseters dan de mammoeten. Ze waren ook honkvaster en konden zo minder gemakkelijk uitwijken naar streken waar de omstandigheden gunstiger waren. Ook de fossiele vliegenpoppen van de aasvlieg *Protophormia terraenovae*, gevonden in een schedel van een neushoorn van Hofstade, wijzen er op dat het dier omkwam tijdens de winter of vroege lente. Dat ook de roofdieren van Hofstade te lijden hadden onder het barre klimaat, bewijst het hoge gehalte aan knoken beknagd door holenhyena's en wolven: meer dan 30% van de neushoornresten vertoont knaagsporen van deze hongerige carnivoren.

Bibliografie

- Germonpré, M., 1993a, *Taphonomy of Pleistocene mammal assemblages of the Flemish Valley, Belgium.*, Bulletin Institut Royal Sciences Naturelles de Belgique, 63: 271-309
- Germonpré, M., 1993b, *Osteometric data on Late Pleistocene mammals from the Flemish Valley, Belgium.*, Documents de Travail Institut Royal Sciences Naturelles de Belgique, 72: 1-135
- Germonpré, M. & Leclercq, M., 1994, *Des pupes de Protophormia terraenovae associées à des mammifères pléistocènes de la Vallée flamande (Belgique).*, Bulletin de l'Institut royal des Sciences Naturelles de Belgique, Série Sciences de la Terre 64: 265-268
- Goddard, J., 1970, *Age criteria and vital statistics of a black rhinoceros population.*, East African Wildlife Journal 8: 105-121
- Guerin, C., 1980, *Les Rhinocéros (Mammalia, Perissodactyla) du Miocène terminal au Pléistocène supérieur en Europe occidentale. Comparaisons avec les espèces actuelles.*, Documents des Laboratoires de Géologie, 79: 1-1185
- Mourlon, M., 1909, *Découverte d'un dépôt quaternaire campinien avec faune du mammoth et débris végétaux, dans les déblais profonds à Hofstade, à l'est de Sempst.*, Bulletin de l'Académie royale de Belgique, Classes des Sciences 2: 427-434
- Rutot, A., 1909a, *Note préliminaire sur la coupe des terrains quaternaires à Hofstade.*, Bulletin de la Société belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie, 23: 235-245
- Rutot, A., 1909b, *Nouvelles observations dans les couches quaternaires à Hofstade.*, Bulletin de la Société belge de Géologie, de Paléontologie et d'Hydrologie 23: 338-347